

MAGYAR PAEDAGOGIAI TÁRSASÁG.

Felolvasó ülés 1898 évi május hó 21-én.

Jelen vannak: dr. *Heinrich Gusztáv* elnöklése mellett Zsilinszky Mihály államtitkár, Klamarik János államtitkár, Hóman Ottó min. tanácsos, Balogh Péter, Bartos Fülöp, Böngérfi János, Demeczky Mihály, Erődi Béla, Gööz József, Gyomlay Gyula, Gyulay Béla, Hegedüs István, Hegedüs Károly, Józsa Mihály, Kovács János, Major Gyula, Málnai Mihály, Négyesy László, Roboz József, Sziklás Adolf, Volenszky Gyula, Waldapfel János, Weszely Ödön, Trájtler Károly, utóbbi mint jegyző.

I. Elnök az ülést megnyitja. Sajnálattal jelenti, hogy társaságunk tiszteletbeli tagja, Zichy Antal elhunyt, a ki a Magyar Pæd. Társaság iránt kezdettől fogva rendkívül jó akarattal viseltetett, többször gyűléseinken is részt vett és velünk benső viszonyban volt. A Társaság nagy részvétellel vett tudomást a gyászsesetről és sajnálkozásának jegyzőkönyvileg ad kifejezést; emlékét egy legközelebbi ülés alkalmával fogja emlékbeszéd tartásával megörökíteni.

II. *Balogh Péter*: «Az egységes jogosítási középiskolai rendszer»-ről értekezik. Az előadáshoz szólnak: *Heinrich Gusztáv* elnök, a ki előre bocsátja, hogy az előadó által felvetett kérdés megvitatása túlságosan kimerítené a rendelkezésre álló csekély időt s bár nem kívánja, hogy az esetleges hozzászólók jogaikról lemondjanak, mégis szükségesnek tartja fölemlíteni, hogy itt e helyen néhány nap mulva, az orsz. közokt. tanácsban ez a kérdés amugy is részletes vita tárgyát fogja képezni. Arra való tekintettel azonban; hogy az előadó úr mai értekezését sajtó alá fogja rendezni, szükségesnek tartja figyelmét felhívni arra a körülményre, hogy a külföldi iskolák törekvéseire való hivatkozással nem egészen czélszerű ezeket a törekvéseket a magyar iskolákra való vonatkozásaiban alkalmazni, mert az valóság, hogy a sokféle rendezkedéssel egészen kiforgattuk a mi iskoláinkat eredeti állapotjukból. Szinte életkérdéssé vált a harc az iskoláért. Előadó úr hivatkozott továbbá Kármán felolvasására, mely a mai reáliskolának is ugyanazt a jogosultságot óhajta megadni, a mivel a gymnasium rendelkezik. Felszólaló is átolvasta az értekezést, a melyből azonban nyilván kimaradhatott egy pár lényeges pont és megjegyzi, hogy ezt az eszmét tulajdonképen ő pendítette meg először az e tárgyban megtartott enquête-ban. Lényegesnek tartja annak megállapítását, melyek azok az ismeretek, a melyek elengedhetetlenek a főiskolai tanulmányok folytatásához. Meg kell ezeket állapítani, még pedig fölülről menve lefelé, a mit az ú. n. nemzeti tárgyakból, a humanistikai és természettudományi tantárgyakból ismerni kell

és csak ezek mellett az ismeretek mellett lehet azután a különböző variációknak is tért engedni. Felszólaló kijelenti továbbá, hogy ő olyan középiskolát, mely nem képesít minden főiskolára, nem létezőnek kíván tekinteni. Nem tételezheti fel azt egy érettségizett ifjútól, hogy főiskolai tovább képzése alkalmával a még szükséges, de hiányzó ismereteket a maga erejéből, rövid idő alatt ne volna képes magának elsajátítani. Azzal végzi felszólalását, hogy szeretné, ha a mai sokféle műveltség lehetőleg egy irányban érvényesülne s középiskolai érettségi bizonyítványnyal az ifjú bármely főiskolába bebocsátást nyerne. — *Waldapfel János* kérdi az előadót, miért tett különbséget tudomány és műveltség között, mert felszólaló azt tartja, hogy minden műveltségnek első kel- léke a tudás. Ellentétet lát felszólaló az előadó úrnak abbeli megkülönböztetésében is, melyet a sociális és kulturális célok fejtegetésénél tett s nem szerette hallani azt, hogy a középiskola ma már csak tucatzembereket nevel; hogy jeles tanulók általában nem boldogulnak az élet praxisában, míg a selejtesének nem egyszer kiváló szerepelés jut osztályrészeül. A matematikai tanítás ellen hangoztatott támadásokat sem fogadhatja el s úgy van meggyőződve, hogy erős és szolid nyelvi tanítást, valamint erős és szolid matematikai tanítást kell újra meghonosítani a középiskolákban. — *Demeczky Mihály* nem volt sohasem barátja a sokféle kísérletezésnek s annak az óhajának adott kifejezést, bár visszatérnének a hagyományokhoz s újra helyreállítanók a régi magyar középiskolát a latin és göröggel. Abban ő nagy bajt lát, hogy az iskolából sociális kérdést csináltak. A mai tantervet megemészteni teljes lehetlenség. A sok kísérletezéssel odáig jutottunk, hogy ifjuságunk — physikai ereje túlfeszítésével — otthon kénytelen tömérdek időt a tanulással eltölteni, míg magában az iskolában keveset tanul. Arról kellene tehát beszélni, hogyan szüntessük meg a modern túlterhelést. Épen ezért kívánja vissza a régi középiskolát és szüntetné meg teljesen a reáliskolát. Bifurcatióról s hasonló kísérletezésről sem óhajt hallani. E helyett meg kellene állapítani a tantervnek nemcsak maximumát, hanem minimumát is. Meg kellene állapítani az iskola feladatát különösen abban az irányban, hogy aztán ezt a feladatát maga az iskola tudná megoldani a nélkül, hogy az otthon való tanulás szükségességének alapjára helyezkednék. Mert helytelennek tartja a mai állapotokat a tekintetben is, hogy ifjainkat egy-egy harmadban csak egyszer feleltetjük, s ha akkor véletlenül rosszul vannak disponálva, megbuktatjuk. Ez nem rendszer. Adjunk alkalmat a szülei háznak, hogy gyermekeiket egyébre is megtaníttathassák; vivásra s a testedző sport más különböző fajaira. A vita véget ér.

III. *Major Gyula* felolvassa «*Ének és zene a középiskolákban*» című értekezését. A Társaság köszönetet szavazott az előadónak.

IV. Titkár jelenti, hogy postai akadályok miatt *Geöcze Sarolta* érdekes felolvasása a következő kérdéstről? «Az iskolának mi volna teendője a paraszt socialismus ellen»? nem volt napirendre tűzhető, miért is gondoskodott arról, hogy az értekezés a Társaság folyóiratában megjelenjék.

V. Ugyancsak a titkár jelenti, hogy a mult ülésen elfogadott Roboz-féle javaslat értelmében a dadogók és hebegők összeírása és tanítása tárgyában elkészült a kormányhoz intézendő felterjesztés, úgy szintén az Utasítás, valamint a kitöltés céljaira használandó rovatos kimutatás is. A társaság az előterjesztéshez hozzájárult.

Az ülés véget ért.

BEKÜLDÖTT MŰVEK.

A magyar nemzet története. Millenniumi kiadás. Szerkeszti *Szilágyi Sándor*. Kiadja az Athenæum. Egy füzet ára 30 kr. Megjelentek a 145—154. füzetek, melyek mind a VIII. kötetet viszik tovább (a 65. laptól a 384-ik lapig); e kötetben *Marczali Henrik* adja elő a szatmári békétől a bécsi kongresszusig (1711—1815) terjedő kor történetét. A füzetek a szokott módon mellékletekkel, képekkel vannak felszerelve.

A magyar nemzet története. Számos képpel és műmellékletekkel. Írták Szalay-Baróti Lajos. Kiadja: Lampel R. (Wodianer.) Füzetje 30 kr. Megjelent a 79—80. füzet. (I. Ferencz korának vége.) 81. füzet. (V. Ferdinánd kora.) A vk. minisztérium e művet beszerzésre ajánlta az összes iskoláknak.

A magyar nép multja és jelene. Írta *Benedek Elek*. 8. és 9. füzet. (Dózsa-lázadás. Mohácsi vész. Török világ.) Kiadja az Athenæum. Képekkel. Füzetje 30 kr. A teljes mű 40 füzetben.

Bosznia és Hercegovina gazdasági és néprajzi leírása. A magyar iparosok részére írta *Strausz Adolf*. Bpest. Lampel R. (Wodianer.) 96 l. képekkel. Ára 60 kr. (Az Iparosok Olvasótárának IV. évf. 6—7. száma.)

Színjátékok ifjúsági színpadra. Idegen szerzők után fordította és átdolgozta *Pokorny Emanuel*. Két kötet. Díszes egész vászonkötésben egy kötet ára 80 kr. Egy-egy kötet külön is kapható. Az I. kötet (194 l.) két hosszabb színjátékot tartalmaz: «A vértanu család és Morus Tamás; a II. kötet (208 l.) pedig öt kisebbet ad: A padlásszobában; az örökség; Inkognito; Az igazgató úr és A fogadás». — A darabok szerzői Valle Henrik, Ney K., Norrenberg P. és Hohnslein M., előadások jogát az illető kötetből tíz példány megrendelésével lehet megszerezni.

Egyiptom művészete. Írta *Kőrösi László*. I. A Nilus. II. Pantheon. III. Fáraók. IV. Szentírás. V. Építés. VI. Képfaragás. VII. Képirás. VIII. Műipar. IX. Zene. X. Irodalom. Juhász Árpád 250 rajzával. Budapest. Wodianer F. és Fiai. Nagy 8.-r. 488. l. Ára 5 frt.

Verne Gyula összes munkái. Illusztrált kiadás. Budapest, Franklin-Társulat. Megjelent a 92—96. füzet, melyekben a «A lángban álló sziget-tenger» cz. regény folytatódik. Füzetje 20 kr.